

Klientens delaktighet inom det intensiva familjearbetet

Cecilia Holmström

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Sociala området, högre YH
Identifikationsnummer:	6398
Författare:	Cecilia Holmström
Arbetets namn:	Klientens delaktighet inom det intensiva familjearbetet
Handledare (Arcada):	Ira Jeglinsky - Kankainen
Uppdragsgivare:	Vanda stad
<p>Sammandrag:</p> <p>Masterarbetet behandlar klientens delaktighet inom det intensiva familjearbetet i Vanda stad. Det intensiva familjearbetet är en del av de stödåtgärder barnskyddets öppenvård erbjuder sina klienter. Syftet med masterarbetet var att undersöka klientens delaktighet inom det intensiva familjearbetet i Vanda stad då klientplanen gör upp och hur mötet med de sociala myndigheterna uppfattas av klienterna inom det intensiva familjearbetet. I den teoretiska referensramen återfinns teorier som delaktighet, empowerment och makt. Forskaren har genomfört intervjuer och har därefter gjort en innehållsanalys för att analysera materialet för att sedan redovisa resultatet. Forskaren har även gjort en litteratursökning för att få ytterligare djup i undersökningen. I resultatet framkommer att informanterna uppfattar klientplanen som ett viktigt dokument i arbetet inom det intensiva familjearbetet. Informanterna säger sig ha fått vara delaktiga då klientplanen gjorts samt i det arbete som följt. Samarbetet mellan informanterna och de professionella inom det intensiva familjearbetet har fungerat väl. I resultatet framkommer att mental ohälsa är en orsak till att familjer behöver hjälp av barnskyddsmyndigheterna. Även kulturskillnader är ett område som kommer upp och som barnskyddsmyndigheterna kommer att behöva ta i beaktande allt mer i framtiden. Studien är ett beställningsarbete av Vanda stad.</p>	
Nyckelord:	Klientens delaktighet, empowerment, klientplan, intensivt familjearbete, Vanda stad
Sidantal:	41
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	13.12.2017

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services (Master)
Identification number:	6398
Author:	Cecilia Holmström
Title:	Participation of the client in the intensive family work
Supervisor (Arcada):	Ira Jeglinsky - Kankainen
Commissioned by:	The City of Vantaa
<p>Abstract:</p> <p>The master thesis deals with the participation of the client in the intensive family work in the city of Vantaa. The intensive family work is one of the services the child protection authorities provide their clients. The purpose with the thesis was to investigate which the level of participation is for the client when the client plan is filed in the intensive family work and how the meeting with the social service authorities is apprehended by the clients of the intensive family work. The theoretical frame includes participation, empowerment and power. The researcher has done interviews and after that done a content analysis to analyze the material and present the result of the study. The researcher has also done a literature search to get a depth in the study. In the results appear that the informants think that the client plan is an important document in the work done by the intensive family workers. The informants say that they feel themselves part of the process when the client plan has been filed and in the work that has followed. The collaboration between the informants and the social service authorities has worked well. In the result one can find that mental health is an issue that is common in the families in the child protections services. Cultural differences are an issue that is shown in this study and something that the social service authorities need to consider even more in the future. The study is ordered from the City of Vantaa.</p>	
Keywords:	Participation of the client, client plan, empowerment, intensive family work, the City of Vantaa
Number of pages:	41
Language:	Swedish
Date of acceptance:	13.12.2017

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi, ylempi AMK
Tunnistenumero:	6398
Tekijä:	Cecilia Holmström
Työn nimi:	Asiakkaan osallisuus tehostetussa perhetyössä
Työn ohjaaja (Arcada):	Ira Jeglinsky - Kankainen
Toimeksiantaja:	Vantaan kaupunki
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Mastertyö käsittelee Vantaan kaupungin tehostettua perhetyötä. Tehostettu perhetyö kuuluu lastensuojelun avohuollon tukitoimiin jotka lastensuojelu tarjoaa asiakkailleen. Tutkimuksen tarkoitus oli tutkia asiakkaan osallisuutta tehostetussa perhetyössä Vantaan kaupungilla kun asiakassuunnitelma laaditaan ja miten tapaaminen sosiaalitoimen edustajien kanssa on sujunut. Teoreettinen viitekehys sisältää teorioita kuten osallisuus, voimaantuminen ja valta. Tutkija on tehnyt haastatteluja ja on sen jälkeen tehnyt sisällysanalyysin jotta tuloksia on voitu esitellä. Tutkija on sen lisäksi tehnyt kirjallisuustutkimuksen tuomalla täten syvyyttä tutkimukseen. Tuloksissa selviää että tutkittavat pitävät asiakassuunnitelmaa tärkeänä osana tehostettua perhetyötä. Tutkittavat sanovat tuntevansa itsensä osallisina kun asiakassuunnitelma on laadittu sekä työssä joka on seurannut. Yhteistyö on sujunut hyvin tutkittavien ja perhetyöntekijöiden kesken. Mielenterveys on asia jonka vuoksi monet perheet tarvitsevat apua lastensuojeluviranomaisilta. Etniset eroavaisuudet nousevat tutkimuksessa esille ja ovat asia jota lastensuojeluviranomaiset pitää huomioida yhä enemmän tulevaisuudessa. Tutkimus on Vantaan kaupungin tilaama työ.</p>	
Avainsanat:	Asiakkaan osallisuus, asiakassuunnitelma, voimaantuminen, tehostettu perhetyö, Vantaan kaupunki
Sivumäärä:	41
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	13.12.2017

INNEHÅLL / CONTENTS

1 INTRODUKTION.....	8
2 BAKGRUND	11
2.1 Klientplan	11
2.2 Det professionella mötet	12
2.3 Familjecentrering	15
2.4 Tidigare forskning	16
3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	17
4 TEORETISK REFERENSRAM	18
4.1 Delaktighet	18
4.2 Empowerment	20
4.3 Makt	21
5 METOD	24
5.1 Datainsamlingsmetod	24
5.2 Design	26
5.3 Dataanalys	26
5.4 Etiska aspekter	28
6 RESULTATREDOVISNING	29
6.1 Klientplanens betydelse	31
6.2 Klientens delaktighet	32
6.3 Mötet mellan klienten och de professionella.....	34
7 DISKUSSION.....	37
7.1 Metoddiskussion.....	37
7.2 Resultatdiskussion.....	38

KÄLLOR

BILAGOR

Bilaga 1. Intervjuguide

Bilaga 2. Informationsbrev

Bilaga 3. Informerat samtycke
Bilaga 4. Tabell över kategorier

Figurer / Figures

Figur 1. Resultatredovising.....	30
----------------------------------	----

1 INTRODUKTION

Barnskyddet är ett område som väcker känslor. Antalet klienter har ökat stadigt under hela 2000-talet. År 2014 är det första året på länge då antalet brådskande placeringar har minskat. Minskningen är märkbar eftersom antalet brådskande placeringar har minskat med tio procent. Även antalet omhändertagna barn har minskat (1,4 procent) under år 2014. Över hälften av dessa barn är placerade i fosterhem. Antalet barnskyddsanmälningar år 2014 var 63 707 stycken vilket betyder att 1,7 barnskyddsanmälningar per barn i Finland gjordes. (Kuoppala & Säkkinen 2015 s. 1)

Denna undersökning kommer att koncentrera sig på barnskyddet i Vanda och det intensiva familjearbetet som görs inom kommunen. Masterarbetet är en del av ett större projekt som Arcada driver, det så kallade Vata ó projektet (Vaikuttavat tavat). Vata-projektet är ett av undervisnings- och kulturministeriet finansierat projekt, som Arcada beviljats, vilket syfte är att skapa nya bestående nätverk och modeller för evidensbaserade tjänsteinnovationer och kunskaps- och kompetensutbyte mellan forskarorganisationer, högskola och arbetsliv. Arcada samarbetar inom projektet med Vanda stad som i sin tur gjort en beställning som gäller att ta fram en generell vårdrekommendation för stöd av funktionsförmågan för målgrupper som utsatta barn och familjer, ungdomar med rusmedelsproblem, arbetslösa med mentala problem och problem i stöd- och rörelseorganen samt äldre som bor hemma. (Vata-projektet, Arcada)

Statistik från Finland över barnskyddet visar att barnskyddsanmälningarna har ökat liksom antalet barn som blivit brådskande placerade eller omhändertagna. År 2010 gjordes 88 000 barnskyddsanmälningar på cirka 58 000 barn. Det betyder att barnskyddsanmälningar gjordes på 5 % av alla barn under 18 år. Motsvarande siffra år 2012 var över 100 000 barnskyddsanmälningar som rörde 64 400 barn under 18 år, vilket betyder att det gjordes barnskyddsanmälningar på 6 % av alla barn under 18 år. De flesta barnskyddsanmälningar gjordes på tonåringar. Varannan anmälan kom från polisen eller utbildningsväsendet. Siffrorna för Vanda stad visar samma stigande trend som resten av landet angående antalet barnskyddsanmälningar. I Vanda var antalet barnskyddsanmälningar år 2010 6041, medan det år 2012 gjordes 7638

barnskyddsanmälningar. I procentenheter betyder det att det gjordes en barnskyddsanmälan på 7,9 % av barn i åldern noll till 17 år under år 2010. Motsvarande siffra för år 2013 var 9,5 %. (Heino 2014 s. 289-290, SOTKANet)

Även antalet klienter inom barnskyddets öppenvård har ökat. Idag är ungefär hälften av alla klienter inom barnskyddets öppenvård så kallade nya klienter. Klienterna inom barnskyddets öppenvård har ökat stadigt de senaste 20 åren. År 2012 var 7,2 % av alla under 18 år gamla barn klienter inom barnskyddets öppenvård. I siffror betyder det att 77 577 barn under 18 år var klienter inom barnskyddets öppenvård. Antalet barn som blir klienter inom barnskyddet ökar medan de vars klientskap kan avslutas minskar. (Heino 2014 s. 292)

Den stödåtgärd inom barnskyddet som ökat mest är det brådskande åtgärderna. En brådskande placering görs då barnet är i omedelbar fara. År 2012 gjordes närmare 2100 brådskande placeringar av barn i hela landet. Motsvarande siffra år 1995 var 230 brådskande placeringar av barn. Fram till år 2005 har antalet brådskande placeringar ökat kraftigt, men efter det har antalet minskat stadigt. De flesta barn som blir brådskande placerade är tonåringar. Det finns skillnader mellan könen. I åldern 13-15 år är det flest flickor som blir brådskande placerade medan det i de andra åldersgrupperna oftast är pojkar som blir brådskande placerade ytterom hemmet. (Heino 2014)

Diskussionen om barnskyddet har varit aktuell inom media (jämför HBL, HS, Yle). Media har pekat på olika brister inom barnskyddet som lett till stora rubriker och diskussioner om vad som bör göras. Barnskydd är ett område som ofta väcker diskussioner och därför ligger det även i mitt intresseområde.

Med intensivt familjearbete menar man intensiv hjälp för att stöda och hjälpa familjer inom barnskyddet. Det intensiva familjearbetet görs hemma hos familjerna. Målet med det intensiva familjearbetet är att minska antalet omhändertagningar av barn. För att bli klient inom det intensiva familjearbetet bör det finnas en akut risk för att barnet kommer att omhändertas. Intensivt familjearbete kan också sättas in som stödåtgärd om det är en

motsatt situation nämligen att en omhändertagning skall upphävas och således stöda familjen då barnet flyttar hem igen. Intensivt familjearbete kan också vara en stödåtgärd efter en brådskande placering. Om socialarbetaren avgör att de stödåtgärder som finns inom barnskyddets öppenvård inte är tillräckliga kan intensivt familjearbete vara en möjlighet samt om familjen har ett behov av intensiva stödåtgärder. (Heino 2008. s. 33)

2 BAKGRUND

2.1 Klientplan

öFör ett barn som är klient inom barnskyddet skall göras upp en klientplan, om inte klientrelationen upphör efter utredningen av behovet av barnskydd eller om det inte är fråga om tillfällig rådgivning och vägledning.ö (Barnskyddslagen 2007/417 30§)

Klientplanen görs upp då barnets klientskap inom barnskyddet börjar. Klientplanen behöver inte göras under pågående barnskyddsutredning. Klientplanen inom barnskyddet görs tillsammans med barnet och dess vårdnadshavare. Om vårdnadshavarna eller barnet vill kan en laglig företrädare företräda dem. I klientplanen beskrivs mål, familjens eller barnets stödbehov, vilka stödåtgärder familjen har och har erbjudits samt inom vilken tidsram man tror att målen skall uppfyllas. Klientplanen uppdateras vid behov, dock minst en gång per år. (Barnskyddslagen 2007/417 30§)

I klientplanen för ett barn som är omhändertaget skall det framkomma hur barnet och föräldrarna skall vara i kontakt med varandra. Syftet med vård ytterom hemmet skall också framkomma liksom ordnandet av stöd och hjälpåtgärder för barnet, dess föräldrar eller övriga vårdgivare. I klientplanen för ett omhändertaget barn skall strävan till att återföreina barnet och föräldrarna beskrivas. För föräldrarna skrivs en egen klientplan där de stödåtgärder som föräldrarna får beskrivs. Klientplanen för föräldrarna bör göras i samråd med övriga samarbetspartners där föräldrarna är klienter. För en ung person inom öppenvården görs en klientplan upp på samma grunder som ovan. Barnet och vårdnadshavarna skall vara med i uppgörandet av klientplanen. (Barnskyddslagen 2007/417 30§)

Som konstateras i barnskyddslagen skall det göras upp en klientplan för de barn som blir klienter inom barnskyddet efter utredningen om behovet av barnskydd. I klientplanen skall framkomma barnets och familjens stödbehov, tjänster och andra stödåtgärder med vilka man försöker stöda barnet och familjen. Tidsramar för arbetet skall också fin-

nas med i klientplanen. Genom den ändrade barnskyddslagen har man strävat till att kommunen ordnar de stödåtgärder som framkommer i klientplanen. Trots detta har det visat sig att man i klientplanen endast skriver in de stödåtgärder kommunen redan erbjuder. (Heino. 2014 s. 291)

Varje barn eller ungdom som är klient antingen inom den öppna vården, är omhändertagen eller i eftervård skall ha en klientplan. I klientplanen beskrivs det stöd som ges föräldrarna. Om barnet eller den unga är omhändertagen görs en skild klientplan upp för föräldrarna. Klientplanen gör upp för att säkra ett välplanerat och långsiktigt barnskyddsarbete. Klientplanens viktighet kommer speciellt fram då familjen flyttar och på samma gång byter socialarbetare. Socialarbetaren kan även bytas på orsaker som inte har med familjen att göra och då är det viktigt att det finns en klientplan för att den nya socialarbetaren skall kunna fortsätta där den tidigare socialarbetaren blev i sitt arbete. Klientplanen är ett verktyg i det sociala arbetet. Socialarbetaren gör upp klientplanen tillsammans med klienten och dennes vårdnadshavare. Alltid går det inte att komma överens vad klientplanen skall innehålla och då antecknas alla parter åsikter och förslag. Klientplanen uppdateras vid behov dock senast ett år efter att den gjorts. (Räty 2012 s. 242 ó 245, 247)

2.2 Det professionella mötet

Växelverkan är tvåsidigt där båda deltagarna är aktiva. I det professionella mötet är det den professionella som ansvarar för att en nivå som känns bra för båda parter och där det går att gå en givande diskussion kring det gemensamma ärendet. Målet med mötet behöver inte vara att båda parter är överens då mötet är över. Målet kan vara att hitta en gemensam förståelse mellan klienten och den professionella och att komma dit tar tid. Utmaningen inom familjearbetet är att den professionella behöver kartlägga hela familjen och dess medlemmar för att kunna få en helhetsuppfattning om stödbehovet. Den professionella behöver också ha en viss sensitivitet för att kunna anpassa sig till familjens nivå och för att kunna lyssna på familjen eller den enskilda klienten. (Vilén et al. 2010. s. 77) Johansson (2006 s. 149) menar i sin tur att mötet människor emellan är en viktig byggsten i människans socialiseringsprocess. Det börjar redan då det lilla

barnet möter en annan människa. Förmågan att mötas är något som är lätt att ge, men lika lätt att ta bort. Om en vuxen inte vill eller orkar möta ett barn faller barnets iver att mötas bort efter en tid. För att ett barn skall kunna skapa fungerande relationer behövs möten. Om inte föräldern kan ge barnet möten måste man se till att barnet får det från någon annan, till exempel en professionell person inom dagvården eller det sociala området.

Varje möte är olika. Det viktigaste för den professionella är att vara psykiskt närvarande under mötet och visa intresse för att lyssna på klienten. Då klienten upplever att den professionella är närvarande och vill lyssna på vad klienten har att säga upplevs växelverkan under mötet. Möten kan vara av olika art, ämnet kan vara bestämt sedan tidigare eller så är det ett möte som inte är lika strukturerat. I vilket fall som helst behöver i alla fall den professionella ha ett mål med mötet. Den professionella träffar både klienten hemma och på socialbyrån och dessa möten har en lite olika klang, då det mötet som sker på socialbyrån kan anses vara ett mer officiellt möte än det möte som sker hemma. (Vilén et al. 2010. s. 77)

Dialogen är en viktig del av mötet. Det talas om dialog i växelverkan och det betyder att personer tänker tillsammans där båda parter säger sina egna åsikter och tankar åt den andra parten, men det är minst lika viktigt att kunna lyssna på den andra parten. Alla parter åsikter är viktiga oberoende av hur många deltagare det finns på mötet. Det betyder att alla familjemedlemmar behöver och skall få möjlighet att uttala den åsikt de har i ärendet. Samarbetspartners skall också få möjlighet till att säga sin åsikt. Dialog kan ses som ett sätt att sakta ner en beslutsprocess och på så sätt hindra förhastade beslut. I dialogen stiger den professionella in i osäkerheten tillsammans med klienten. Utmaningen här blir för den professionella att inte förminska, förbise eller döma klienten för den denne är eller dennes åsikter. (Vilén et al. 2010. s. 78)

I varje möte spelar tidigare erfarenheter en roll. Dessa erfarenheter påverkar vilka förväntningar deltagarna har på mötet och i vilken sinnesstämning deltagarna kommer till mötet. Då mötet sker hemma hos någon behöver den professionella känna av känslan och anpassa sig efter den. Det viktiga är inte alltid vad den professionella kan utan hur denne kan anpassa den information som kommer upp under mötet och hur klienten

bemöts i växelverkan. Vid behov kan det finnas en agenda för mötet som är uppgjord innan och där det finns olika faser som går igenom under mötet. Målet med mötet är att deltagarna vill hitta en gemensam förståelse och på så sätt hitta det läget som deltagarna sedan strävar till att uppnå tillsammans. Det är vanligt att det behövs flera möten kring ett och samma ärende. (Vilén et al. 2010. s. 79) Johansson (2006 s. 149-150) fortsätter och säger att mötet med klienter kan utgöra en utmaning. Inom det sociala området möter den professionella många olika typer av klienter. Det kan vara missbrukare, personer som fått stå ut med motgångar och som har svårt att lita på andra människor eller myndigheter. Det är personer i olika åldrar och livssituationer och det kan vara frågan om våldsamma personer eller apatiska personer. Det är svårt för den professionella att få ett möte att fungera, men det kan också vara otroligt svårt för klienten som igen får möta en person i myndighetsställning. Det första mötet kan också vara en utmaning då ingendera vet vad man kan vänta sig av mötet. Attityder, fördomar och förväntningar spelar en stor roll i mötet mellan människor. Varje människa har också sin egen uppfattning om hur mötet slutligen gick och det kan också påverka mötets resultat. (Johansson 2006 s. 149-150)

Den professionella kan ha flera olika roller då det kommer till mötet. Den professionella kan vara den som sammankallat mötet, men kan också komma in som utomstående expert eller stödperson till klienten eller familjen vars ärenden skall behandlas. En och samma person kan således ha flera olika roller beroende på möte. Under ett möte skall den professionella ändå hålla sig till enbart en roll. Under ett möte bör tankarna hållas klara och den professionella behöver kunna vara flexibel då situationen kräver det. Den professionella behöver också tänka på sitt kroppsspråk eftersom den egna reaktionen kan påverka andra. (Vilén et al. 2010. s. 83-84)

I det vardagliga mötet möts människor helt enkelt. Det är i det professionella mötet det kan uppstå obalans och friktion mellan mötesdeltagarna. Hur den professionella än försöker komma ihåg sina strukturer eller nivåer för mötet finns det många aspekter som kan gå fel. Trots att den maktobalans som ligger i professionella möten, där klienten ofta är i en svagare position, betyder det inte att klienten inte skulle kunna säga sin åsikt eller påverka ett beslut. Inom det sociala området rör sig mötet mellan olika nivåer och det är svårt att påverka dem. Den professionella behöver utveckla en kunskap om hur

denne rör sig mellan de olika nivåerna. Genom att ge klienten verktyg längs med mötet och att sträva till empowerment kan man påverka systemet och skapa ett så bra möte som möjligt. (Johansson 2006. s. 164-165)

2.3 Familjecentrering

Metoden att jobba familjecentrerat introducerades redan på 1940-talet inom hälsovården skriver Bamm och Rosenbaum (2008). Senare har familjecentrering spridit sig för att omfatta bland annat även det sociala arbetet med barn och deras familjer. Familjecentrerat arbete inom de olika disciplinerna tar sig uttryck på olika sätt, men det finns ändå faktorer som är lika inom de flesta discipliner. Familjen anses vara experter på sin situation. Familjen vet vad som hjälper dem och vad som har eller kan orsaka svårigheter. Familjen hjälper på så sätt myndigheterna till att på bästa sätt kunna hjälpa till. Familjen och dess medlemmar anses inte vara hjälplösa patienter utan likvärdiga klienter i mötet med de professionella inom området. De professionella samarbetar med familjen och strävar till empowerment för familjemedlemmarna. Familjecentrerat arbete motiverar till att familjer träffar andra familjer av vilka den kan få stöd och hjälp i sin situation. Familjecentrerat arbete främjar även demokrati och jämställdhet mellan könen. Familjecentrering sätter familjen i fokus. Familjen är det mest centrala för barnet där det får den primära tryggheten och styrkan. Inom familjecentrering ses den unika familjen och dess olikhet och det unika barnet i familjen. Föräldrarna sitter på en expertis om sitt barn som ingen annan har. Familjecentrering fokuserar på familjens styrka, inte på dess svagheter. Nätverket som skapas runt familjen ger emotionellt stöd, men också ekonomiskt stöd då myndigheterna blir en del av nätverket. (Bamm & Rosenbaum 2008)

Flera undersökningar visar på att det är bättre för de sociala myndigheterna och också inom vården att jobba familjecentrerat. Forskning har visat att barn som placerats ytterom hemmet har en kortare placeringsperiod om myndigheterna jobbar familjecentrerat än om de inte gör det. Då familjerna behandlas som experter på sin situation blir det lättare att sträva mot målet som även det är uppsatt tillsammans av familjen och myndigheter. Föräldrarna får hjälp till självhjälp och accepteras som de är

leder till att de motiveras till att jobba för att barnet skall kunna flytta hem igen. Genom att myndigheterna beaktar familjens kultur blir samarbetet bättre och arbetet bör vara handlingsorienterat. (Lewandowski & Pierce 2004)

2.4 Tidigare forskning

En sökning har gjorts för att få en överblick av vad det fanns skrivet om ämnet sedan tidigare. Det har skapat en bakgrund som gjort ämnet lättare att greppa och samtidigt har den tidigare forskningen gett kött på benen för forskaren i det tidiga skedet då planen för undersökningen började ta form. Tidigare forskning har sökts på Academic Search Elite och Julkari. Med följande sökord har 26 träffar hittats; öchild welfareö, öfamily workö, öclient planö, öasiakassuunnitelmaö, öperhetyöö, öintensiiviperhetyöö och ölastensuojeluö. Inklusionskriterier har varit att något av orden skall finnas i abstraktet och att texten skall gå att hitta i full text. Ett annat inklusionskriterium har varit att publikationsåret för artikeln eller rapporten är mellan åren 2006 och 2015.

Poikela (2010) behandlar i sin doktorsavhandling klientplanen ur en klientsynvinkel. Poikela har undersökt skillnaderna i vad det står skrivet i klientplanen och vad som sker i praktiken och vilket stöd klienten verkligen får. Poikela beskriver hur urvalet av informanter skett vilket gett en inblick i hur de etiska utmaningarna kan tacklas då informanterna är klienter inom barnskyddet.

Forrester, Westlake och Glynn (2012) tar upp det motstånd de sociala myndigheterna kan möta av föräldrar vars barn är klienter inom barnskyddet. Det har visat sig att många föräldrar gör motstånd då de träffar de sociala myndigheterna av olika skäl. Det kan handla om hur en manlig socialarbetare möter en kvinna och mamma eller vilken syn socialarbetaren har på missbrukande föräldrar. De attityder som de sociala myndigheterna besitter speglar hur de bemöter klienten och dennes föräldrar menar Forrester, Westlake och Glynn i sin artikel.

Berrick et. al (2011) är inne på samma linje och har forskat i hur mentorskap inom barnskyddet fungerar. Det betyder att den förälder vars barn är klient inom barnskyddet får en mentor som varit i samma situation och kunnat komma ur den, det vill säga att barnet eller familjen inte längre är klienter inom barnskyddet. Det har visat sig att föräldrarna drar nytta av en mentor eftersom föräldrarna upplever mötet med de sociala myndigheterna lättare. Det är viktigt för föräldrarna att kunna ha en person med sig som gått igenom det samma som de och som finns till som ett stöd. Mentorena kan så att säga översätta myndighetsspråket till ett mera klart språk. En person som varit i samma situation förstår dessutom bättre vad föräldern går igenom än många inom de sociala myndigheterna. Mentorskapet stöder även en tanke om empowerment för föräldrarna till barn inom barnskyddet.

Eronen (2012) har intervjuat kvinnor som varit klienter inom barnskyddet som barn om deras relation till släktingar och främst deras mödrar. Det kommer fram i den undersökningen att det finns två olika sorters familjer som formar individen; den verkliga familjen och den imaginära familjen, det vill säga den bild individen har över hur en familj skall se ut och fungera. Familjen har en stor betydelse för hur en individ formas eftersom det finns mycket tyst kunskap inom familjen. Interventioner i familjer sker dagligen och är en av grundpelarna i barnskyddsarbetet. Familjestrukturen måste tas i beaktande av de sociala myndigheterna för att arbetet med familjen skall bli så bra som möjligt.

3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING

Syftet med masterarbetet var att undersöka klientens delaktighet inom det intensiva familjearbetet i Vanda stad då klientplanen görs upp och hur mötet med de sociala myndigheterna uppfattas av klienterna inom det intensiva familjearbetet.

Frågorna jag strävar till att få svar på är följande:

Vilken betydelse har klientplanen för klienten?

Hur upplever klienten sig vara delaktig då klientplanen görs upp?

Hur upplever klienten mötet med de professionella inom det intensiva familjearbetet?

4 TEORETISK REFERENSRAM

Delaktighet har stigit upp som ett tema inom social - och hälsovården de senaste åren. Det anses viktigt att klienten känner sig delaktig i det arbete som görs kring den egna personen eller familjen. Delaktighet är ett begrepp som kan ses på många olika sätt i samhället. Personer kan vara delaktiga i samhället genom sitt medborgarskap och genom att på så vis kunna påverka i samhället på ett sätt som inte är tillgängligt för alla medborgare. Delaktighet ses också som en motsats till exklusion. (Kiljander 2016. 3)

4.1 Delaktighet

Delaktighet är ett begrepp som tar olika former i olika sammanhang. Begreppet delaktighet kan därför vara svårt att greppa eftersom det lever utefter vilken situation eller i vilket sammanhang man talar om delaktighet. Delaktighet som begrepp är ganska nytt och tidigare har man förklarat att någon varit delaktig genom att säga att han eller hon är integrerad. Delaktighet är ett begrepp man tidigare ofta också kopplade samman med personer med funktionshinder. (Gustavsson 2004 s.15-16) Molin (2004 s. 61) fortsätter på tanken om att delaktighet som begrepp går att vinkla från flera olika vinklar. I stora drag kan man säga att delaktighet beskriver en egenskap hos en individ eller som ett resultat av en process då individen samverkat med andra, medan om man tittar i ordboken finner man att delaktighet definieras som att någon tar del av något.

För att kunna känna sig delaktig behöver man kunna påverka normer och värderingar i de gemenskaper man är delaktig i. Delaktighet innebär också hur en person uppfattas av andra och hur detta kan påverka individen. Då man säger att en person är delaktig i en gemenskap tänker man ofta på de möten personen har med en annan människa eller i en grupp eller gemenskap. Dessa synliga relationer är väldigt sociala då det handlar om att två eller flera personer möts och umgås. Det finns också mer osynliga relationer där delaktigheten inte syns på samma sätt. Relationer i samhället är svårare och greppa eftersom de är abstrakta och kräver en kunskap innan man kan förhålla sig till dem. (Cederlund & Berglund 2014 s. 15)

Delaktighet kan anses vara individens rätt till att få information om de planer, beslut, lösningar och undersökningar som rör denne. Individen skall ha möjlighet att säga sin egen åsikt och få stöd i ärenden som handlar om honom och hans varande. Delaktighet konkretiseras ofta då det handlar om praktik och om hur den professionella jobbar i praktiken med klienter. Ett enkelt sätt till delaktighet är att göra och jobba tillsammans. Klienten blir ett positivt subjekt då denne får information om sitt eget ärende och kan vara delaktig i detta. (Rönkkö & Rytönen 2010. s. 51) Kiljander (2016 s. 3-4) menar att klienters delaktighet inom social och hälsovården under de senaste åren blivit en central del av arbete som görs med klienter och patienter. Klienterna blir motiverade av att kunna vara delaktiga i beslutsprocesser och att kunna påverka de målsättningar som sätts upp för arbetet. Att kunna stöda de personer när de är som mest utsatta är en stor del av det finländska stödsystemet. Tanken om att klienten skall vara delaktig i sin egen process genom stödarbetet stärker denne till empowerment.

Delaktighet är en viktig del av familjearbetet. Det är viktigt för klienten och dennes familj att till exempel själv kunna få bestämma vem som anses vara så nära familj att de skall inkluderas i familjearbetet. Det är en fråga om hos vem ansvaret ligger för att ta ansvar över sitt eget liv. Delaktighet är också möjligheten att välja bort. Delaktighet inom familjen kan säkerställas genom att målen som görs upp är sådana som känns bra för familjen och som inte är för svåra att uppnå. Föräldrarna får en möjlighet att vara experter på sina barns liv. Familjemedlemmarna kan på basen av sina behov be om stödåtgärder. Det skall finnas möjlighet att välja. Ett samarbete som man kan lita på är en stor del av delaktighetkänslan. Familjemedlemmarna skall ha rätt till att ha olika åsikt i frågor och föräldrarna behöver inte heller alltid vara av samma åsikt. Barnens åsikt skall också bli hörd oberoende av deras ålder för att de skall kunna känna sig så delaktiga som möjligt. (Rönkkö & Rytönen 2010. s. 52)

De sociala tjänster som finns tillgängliga kan vara av flera karaktärer. Det finns tjänster klienterna kan delta frivilligt i, samtidigt som det finns tjänster som är mer tvingande. Inom barnskyddet finns det av båda sorterna. Målet med det arbete som görs inom barnskyddet är ändå att individerna i familjen skall göras delaktiga i processen som leder till att familjen kan leva ett så bra familjeliv som möjligt. Det är inte möjligt för en utom-

stående att förändra en persons tankesätt utan förändringen måste komma inifrån. Genom att göra klienten och familjemedlemmarna delaktiga finns det en större chans att uppnå detta. (Kiljander 2016 s. 4-5) Klienten anses inte längre vara en passiv pjäs som kan flyttas runt efter behov utan ges nu en allt mer aktiv roll i arbetet och processen att uppnå målsättningarna för arbetet. Klienten är själv expert på sitt eget liv och vet hur de problem som finns kan lösas på bästa sätt med stöd av de sociala myndigheterna. Klientens delaktighet berikar även den professionellas arbete. Delaktighet grundar sig på relationen mellan klient och professionell. (Siltainsuu 2017 s. 20)

4.2 Empowerment

Empowerment är inget nytt begrepp och det har diskuterats mycket om vad empowerment egentligen innebär. Beroende av vem som tillfrågas ges olika svar på vad empowerment är. Empowerment kan beaktas som individens ställning i samhället och individens chans att ta tillbaka makten i sitt eget liv. Individen får en styrka för att ta sig ur en maktlöshet som kan ha varit dominerande i individens liv. Empowerment är ett sätt att mobilisera individen att bli delaktig i sitt eget liv och det som berör denne. Empowerment kan anses vara ett mål och vägen mot målet. (Askheim 2007. s. 18)

Empowerment har en positiv syn på individen. Individen är ett aktivt subjekt som strävar till att göra sitt bästa och vara delaktig. Individen i samhället kan anses ha en förutbestämd plats varifrån det inte går att förflytta sig från, men det stämmer inte. Empowerment är nyckeln till att som individ kunna bryta mönster och få en annan position i samhället. Empowerment handlar även mycket om makt och den makt som individen själv kan ta åt sig. Freire menar att individen genomgår en process där individen reflekterar över sitt liv och således kan ändra riktningen och ta tillbaka makten. Dialog är en betydande aspekt för att individen skall kunna ta tillbaka makten. (Askheim, 2007. s. 19-21)

Empowerment kan beskrivas som en metod för att göra allas röst hörd speciellt deras som sällan hörs. Det kan handla om vilken individ som helst i vilken befolkningsgrupp

som helst. Det handlar om att individen eller en hel grupp får möjlighet att påverka och således även påverka sitt eget liv. Barn och unga är en grupp som inte alltid får sin röst hörd och då kan gruppen stödjas genom en förening eller organisation som talar för barn och ungas rätt i samhället. Som grupp är det dessutom lättare att bli tagen på allvar än som en ensam individ, men resultatet är ändå det samma. Individen blir mobiliserad och får makt och blir delaktig. I sammanhang där barn är inblandade kan empowerment tolkas som en problemuppfattning, en lösningsmöjlighet eller en åtgärd som skall reda ut saker och ting mellan myndighetspersonen och individen och dennes familj. (Follesö, 2007. s. 139-140) Barn och unga skall också få vara delaktiga i det som gäller dem, men familjen får inte glömmas. Familjen är en viktig del för barnet eller den unga trots att den kan vara dysfunktionell. Lösningarna kanske ändå inte alltid finns i familjen, men det kan gå att lösa upp en möjlig konflikt mellan barnet eller barnen och föräldrarna där resultatet är att någon familjemedlem blir empowrad. Problemen kan ligga i att familjemedlemmarna inte uttrycker sina mål och önskningsar och då blir utmaningen att få fram dessa. Allt detta leder till ett empowerment-orienterat tänk för alla inblandade parter. (Follesö, 2007. s. 140)

Empowerment-orienterat arbete kan ses som en metod för att få makten tillbaka till de maktlösa individerna i samhället. I praktiken betyder det att jobbet ligger i att förstärka nätverk och färdigheter. Individen är i fokus och dennes nära relationer. Som tidigare konstateras är det viktigt att barnets röst blir hörd eftersom barnet har rätt till det enligt Förenta Nationernas barnkonvention som de flesta länder har bundit sig till att följa. Ändå är det ofta endast de vuxnas röster som hörs. (Follesö, 2007. s. 141)

4.3 Makt

Inom socialt arbete anses det många gånger att det inte finns någon makt. De professionella jobbar med människor och utreder de behov en person har för att kunna leva ett bra liv. Trots att det är människor som tillsammans försöker komma fram till en lösning finns det ändå alltid en maktrelation där. Ofta är det myndighetspersonen som sitter på den största makten med lagar och förordningar i bagaget, men den hjälpsökande kan också ha makt. Det kan talas om synlig och osynlig makt. Den osynliga makten sker ofta bakom stängda dörrar där myndighetspersonen är i enrum

med sin klient. Det kan också vara en stängd dörr eller att den professionella inte svarar i telefonen. Det är många klienter som inte känner till sina rättigheter och då hamnar de i maktunderläge. Klienten utövar i sin tur makt då denne drar sig undan och i sin tur inte svarar i telefon eller inte kommer till avtalade möten. Detta leder snabbt till att myndighetspersonen inte tycker att klienten mera är samarbetsvillig. Makt i relationer är relativ. (Swärd & Starrin 2006 s. 248-251)

Empowerment är en del av makten som klienten besitter. Då är det klienten som tar makten i sina egna händer och ökar kontrollen över sitt liv. Empowerment innebär att klienten ser på sig själv på ett annat sätt och uppfattar det vad hon kan göra för sig själv samtidigt som empowerment också har en större samhällslig aspekt där klienten kan göra skillnad. Det kan tänkas att då klienten tar mera makt åt sig genom empowerment bildas det en maktobalans som lutar mera mot klienten. Det handlar ändå i stor utsträckning om att dela makten som föräldrar till exempel gör då det gäller familjen. Tillsammans går det att lösa mera än vad individen gör ensam. Myndighetspersonen kan stärka sin klients ställning genom att uppmuntra till empowerment och stöda klienten i processen. Det kan handla om att uppmärksamma klientens behov och att stärka klientens tillit till sig själv och ge klienten tilltro till sin egen förmåga. (Swärd & Starrin 2006 s. 261-264)

Weber (Giddens s. 619-620) talar om en makt som kan indelas i två olika former. Makten kan enligt Weber indelas i en makt som är påtvingad och en makt som är legal. Den påtvingade makten liknar den i en diktatur, där den som sitter på makten gör vad helst denne vill utan att ta andra åsikter i beaktande. Den legala makten är en makt man har förtjänat och som tillfaller en befogenhet. Foucault (Giddens s. 619-620) talar om en helt annan form av makt jämfört med den som Weber talar om. Foucault menar att kunskap och makt hör nära ihop och ju mer kunskap man har desto mer makt kan man ta och få. Foucault omkullkastar Webers idé och menar att makt är något som inte kan tilldelas en enda person eller institution och att makten således finns till för alla. Makten finns på alla nivåer i samhället.

Om makten inte används inom den ram som lagen tillåter är det frågan om maktmissbruk. Maktmissbruket tar sig uttryck i att lagen, allmänna regler eller auktoritetsförhållanden inte längre tas i beaktande. Den person som utför maktmissbruket har ett egenintresse i ärendet vilket kan leda till att lagar och regler åsidosätts. Maktmissbrukaren kan sträva till att få en personlig vinning. Det kan också hända att en professionell person inom det sociala området känner så varmt för sin klients ärende att lagar och regler åsidosätts till förmån för klienten. Maktmissbruk kan även ta den formen där den professionella inte lyssnar på klienten och nekar denne stöd. Maktmissbruk behöver vara en delvis medveten handling för att det skall vara frågan om regelrätt maktmissbruk. Maktmissbruk är vanligare i grupper. (Sandström 2008 s. 47-49)

Ofta finns det en maktobalans mellan de personer som träffas i till exempel ett möte på socialbyrån. En person i myndighetsposition har mer makt än klienten. Ibland spelar också faktorer som kön och etnicitet in. Det är bevisat att kvinnor och invandrare behandlas sämre än andra grupper. Det kan handla om att handläggaren sällar ut jobb på arbetsförmedlingen utan att klienten själv får välja mellan alla jobb som finns ute för ansökan. Makt kan också handla om en gest, en blick eller ett ansiktsuttryck. Genom kommunikationen kan man också visa sin makt gentemot den andra. Denna form av makt kan kallas mikromakt. Det är de små sakerna som visar på att det finns en maktobalans i mötet. Det är ändå svårt för den professionella att ta hänsyn till alla nivåer inom ett möte trots att denne skulle vara medveten om dem. Upplevelsen av mötet spelar en stor roll. Det kan hända att den ena parten tycker att mötet gick bra, medan den andra parten lämnar mötet med en helt annan känsla. (Johansson 2006. s.154-156)

5 METOD

En forskning söker alltid svar på forskningsfrågan eller forskningsfrågorna. Eftersom det i detta fall handlar om en kvalitativ forskningsansats blir uppgiften för forskaren att förstå och beskriva innehållet i intervjun genom att analysera det. I materialet kan hittas olika strukturer, kategorier och processer beroende på forskningsfrågan och forskarens intresseområde. Forskaren kan till exempel urskilja hur ofta ett fenomen eller en myndighet förekommer under intervjuerna med respondenterna. (Kananen 2015 s. 176-177)

5.1 Datainsamlingsmetod

Datainsamlingsmetoden i detta arbete är halvstrukturerad intervju. Det finns flera olika former av intervju. Forskaren kan göra en intervju med en enskild person eller en gruppintervju och således möta den eller de personer som intervjuas. I vissa fall kan det vara ändamålsenligt att göra en telefonintervju vilket innebär att forskaren inte träffar den person som blir intervjuad. Intervjun kan vara öppen, halvstrukturerad eller strukturerad. Syftet med intervjun kan vara att samla data för en forskning, men den kan också vara terapeutisk. En intervju som datainsamling kan antingen sträva till att samla just data om det ämne som forskaren är intresserad av eller att hitta en lösning på ett problem. Intervjun skall vara planerad i förväg vilket betyder att forskaren har bekantat sig med ämnet både i praktiken och i teorin. Intervjun sker på forskarens initiativ och forskaren får motivera den intervjuade och upprätthålla motivationen hos denna. Forskaren bör känna sin roll och den intervjuade måste kunna lita på att det som diskuteras hålls konfidentiellt. (Metsämuuronen 2006 s.112-115)

Jacobsen (2007 s. 95-96) talar om att prestrukturerad en intervju. Att beakta är om den öppna intervjun skall vara prestrukturerad och hur det påverkar resultatet. Jacobsen fortsätter med att säga att de flesta forskare har en förutfattad mening då de beger sig ut på fältet. En prestruktur finns ändå i de flesta fall. Den kan vara medvetet strukturerad, men lika ofta kan intervjun ha en struktur trots att det är oplanerat från forskarens sida. Öppenheten i intervjun blir inte lidande genom en prestrukturering utan det betyder endast att forskaren kastar ljus på vissa ämnen som denne anser viktiga att lyfta upp

speciellt. Oberoende om intervjun är strukturerad eller inte är det viktigt för forskaren att göra en intervjuguide. Intervjuguiden hjälper forskaren att komma ihåg de viktiga teman som skall lyftas upp under intervjun. Teman behandlas inte strikt i den ordning forskaren skrivit dem i intervjuguiden utan de behandlas då de kommer upp på ett naturligt sätt.

En halvstrukturerad intervju strävar till att fånga den uppfattning som respondenten har om ett förutbestämt ämne som kommer att behandlas under intervjun. En mer strukturerad intervju har fasta frågor som följs. Det gör att forskaren kan få information som är av kvantitativ karaktär det vill säga frågor som svarar på hur mycket. Forskaren bestämmer då denne planerar intervjun vilka frågor som respondenten bör svara på, och kan således begränsa den information som samlas in. Intervjufrågorna behandlar det ämne forskaren är intresserad av. (Lantz 2013 s. 44-45)

Den halvstrukturerade intervjun kan även kallas temaintervju. Den halvstrukturerade intervjun kan användas då ämnet kan vara känsligt och intimt. Intervjun består av ett tidigare valt tema, vilket forskaren är intresserad av och vill veta mer om, men frågorna är ändå inte lika fasta som i en strukturerad intervju utan kan tas upp på ett ledigare sätt. Den halvstrukturerade intervjun kräver en rätt så liten andel respondenter. Forskarens arbetsinsats är stor både då det gäller fördjupande i ämnet, genomförande av intervjuer och analys. Det insamlade data är ofta djupt. (Metsämuuronen 2006 s. 115)

Trost (2010 s.39-41) talar om vilken struktur en intervju har. Intervjun kan ha en hög standardisering vilket betyder att intervjun har en stark struktur och alla frågor är likadana för varje person som blir intervjuad. Denna metod liknar enkätundersökningen och kräver att forskaren uttalar och nyanserar språket på samma sätt vid alla intervjuer. En intervju med låg standardisering innebär en halvstrukturerad intervju. Forskaren har klara frågor, men kan ställa dem i olika ordning och kan ställa följdfrågor på svaret. Variationen är stor och forskaren kan följa den intervjuade i situationen och känna av vilken fråga som kan komma upp till följande. Om intervjun skall vara hel ó eller halvstrukturerad bestäms av vad det är som forskaren vill få reda på. Med en halvstrukturerad intervju kommer den intervjuade oftare in på ämnen som inte direkt har med forskare-

rens intresseområde att göra, men som ändå kan vara av intresse för forskaren och undersökningen. Frågorna är ändå alltid strukturerade om forskaren håller sig till intresseområdet hela tiden och inte börjar sväva iväg från ämnet. Det är av vikt att definiera vad som är strukturerat i arbetet. Det kan vara undersökningen eller bara frågorna. Därför kan det vara bra att definiera det genast för att undvika oklarhet eftersom det finns olika begrepp som används i olika sammanhang.

5.2 Design

Informanterna var kliner inom det intensiva familjearbetet i Vanda stad. Informanterna talade svenska, finska eller engelska. Informanterna valdes efter att familjearbetarna inom det intensiva familjearbetet hade sonderat om det fanns intresse bland klienterna att ställa upp. De som visat intresse för att ställa upp på intervju fick ett informationsbrev som de gått igenom tillsammans med familjearbetaren innan tiden för intervjun slogs fast. Familjearbetaren på socialbyrån gick igenom brevet muntligt med informanten. Informanten var familjemedlem till en klient inom det intensiva familjearbetet vars process ännu var aktiv och klientplanen har gjorts eller snart skulle göras. Klienter vars klientskap inom det intensiva familjearbetet var avslutat inkluderades inte i forskningen. Under själva intervjutillfället informerades informanten om att denne kunde avbryta intervjun när som helst utan att det påverkade serviceprocessen, att materialet analyseras så att informanten inte kan kännas igen och informantens anonymitet garanteras. Informanten fick också information om att intervjun kommer att bandas och senare littereras samt hur detta material kommer att förvaras. Informanterna fick skriva under att de ger informerats samtycke. Intervjuerna skedde i Vanda stads utrymmen i en så neutral miljö som möjligt.

5.3 Dataanalys

Efter att materialet samlats in är det dags för forskaren att analysera det insamlade materialet. Dokumentation är ofta det första som sker det vill säga att forskaren renskriver sina anteckningar samt eventuell ljudupptagning. En ordentligt gjord transkription lägger grunden för att analysen skall gå lättare att göra. Transkription är tidskrävande då

det gäller att vara mycket noggrann för att allt väsentligt skall komma fram. (Jacobsen 2007 s. 136-139)

Data analyseras i detta arbete genom innehållsanalys. I en innehållsanalys går forskaren igenom vissa faser för att komma fram till en analys. Det första som bör göras är att kategorisera. Kategorisering innebär att forskaren söker fram olika teman som finns i materialet och skapar på så sätt en struktur för sig. De viktigaste temana behöver innefattas i kategorier. Det finns också olika fenomen i texten som är bra att finna och således även få in i en kategori. De olika kategorierna ger en överblick av materialet för forskaren. Att använda intervjuguide innebär en kategorisering som gjorts redan innan intervjun. Trots att forskaren många gånger gjort denna kategorisering betyder det inte att forskaren kan lämna den ogjord i analyskedet. Det kan uppstå nya kategorier genom de svar som de intervjuade ger, och därför sker det en ny kategorisering efter att materialet är insamlat. Det kan finnas både huvudkategorier och underkategorier när kategoriseringen är klar. (Jacobsen 2007 s. 139-141)

Lundmark och Graneheim (2008 s. 159-160) menar att genom en kvalitativ innehållsanalys kan olika texter tolkas på flera sätt. Det är en användbar metod som gör att bland annat intervjuer går att granska på ett för undersökningen ändamålsenligt vis. Materialet kan tolkas på flera olika sätt inom den kvalitativa innehållsanalysen och ändå vara giltiga. Likasom Jacobsen (2007) talar om att den kvalitativa innehållsanalysen leder till att forskaren delar in materialet i kategorier gör även Lundmark och Graneheim (2008 s. 162-164) det. Hela materialet som skall analyseras betraktas som en analysenhet som sedan delas in i mindre enheter. För att göra analysen greppbar plockar forskaren ut meningsenheter från texten för att kunna skapa en kondenserad meningsenhet. Därefter får den kondenserade meningsenheten en kod som sedan leder forskaren till att skapa en underkategori och en kategori i vilket en specifik del av materialet kan placeras. (Lundmark & Graneheim 2008 s. 166-167)

5.4 Etiska aspekter

Under forskningens gång var det viktigt att följa en god vetenskaplig praxis. TENK ó Forskningsetiska delegationen ger ut en guide där rådet beskriver följande riktlinjer för god vetenskaplig praxis. Forskningen skall vara hederlig och följa allmän omsorgsfullhet och noggrannhet. Detta skall också ske i presentationen av forskningens resultat. Datasamlingsmetoden skall vara enlig med de kriterier som finns för vetenskaplig forskning samt etiskt hållbara. Forskaren bör ta hänsyn till andra forskares arbete både i sin egen forskning och då resultaten presenteras. Forskaren hänvisar till källor på korrekt sätt. Forskningen behandlas och insamlade data förvaras så att kraven för detta uppfylls. Tillstånd för att forska bör finnas och studien behöver genomgå etisk prövning vid behov. Rättigheter, ansvar och skyldigheter bör vara klara innan forskningen startar. Det gäller alla som har något att göra med forskningen. Eventuella finansiärer informeras om vilka personer som är delaktiga i forskningen. Forskaren avsägar sig att bedömning och beslutsfattande om det skulle uppkomma jäv. Personal ó och ekonomiplanering samt datasekretess bör beaktas. Forskningslov söktes av Vanda stad. (Varantola et. al 2012 s. 18-19)

Informanterna informeras skriftligt innan intervjun om att det är frivilligt att ställa upp på intervju och intervjun kan avbrytas när som helst utan att informanten behöver förklara varför och utan att det inverkar på informantens serviceprocess. Kontaktpersonen på socialbyrån går muntligt igenom informationsbrevet tillsammans med informanten. Informanterna informeras om att de kommer att vara anonyma. Informanterna får genom brevet och den muntliga genomgången veta hur data kommer att analyseras och vem som har tillgång till materialet. Det bandade och littererade materialet förvaras i ett låst utrymme och bakom säkerhetskoder på dator. Informanterna garanteras anonymitet genom att intervjuaren inte får annan information än förnamn. Materialet analyseras och presenteras så att ingenting gör att informanterna känns igen. Både det bandade och littererade materialet kommer att förstöras då arbetet är klart. Informanterna informeras även muntligt på intervjutillfället innan intervjun och ger då informerat samtycke till att delta i intervjun och forskningen.

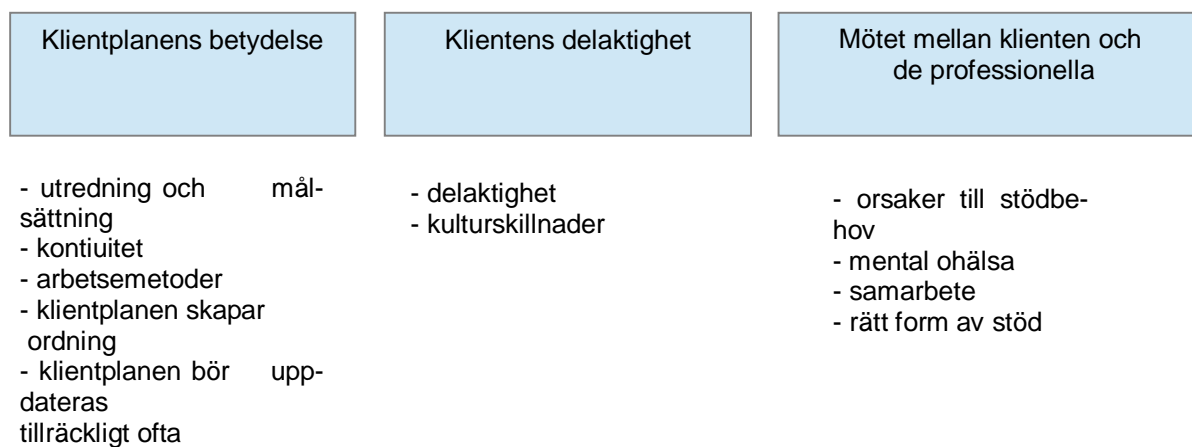
6 RESULTATREDOVISNING

Intervjuerna gjordes under hösten 2016 på en socialbyrå i Vanda. Intervjuerna gjordes på socialbyrån för att det skulle vara en så neutral plats som möjligt för informanterna och forskaren och samtidigt vara lätt att komma till eftersom informanterna var klienter på det område där socialbyrån ligger. Intervjuerna bandades in och transkriberades därefter. För att analysera intervjuerna har forskaren gjort en innehållsanalys.

Den metodologiska ansatsen i forskningen har varit induktiv. Analysenheten består av de intervjuer som gjorts. Analysenheten har kondenserats till flera meningsenheter och därefter har dessa påståenden genom kondensering fått en kod. Koderna har sedan bildat kategorier. Forskaren har läst igenom de transkriberade intervjuerna flera gånger för att komma åt djupet i dem och på så sätt kunna lyfta fram det informanterna säger.

Utgående från intervjuerna blev kategorierna sex stycken till antalet, se bilaga 4. De behandlar följande ämnen. *Orsaker till stödbehov* vilket betyder att det funnits mental ohälsa i informanternas familjer och det har påverkat hela familjen inte enbart den person som lidit av sjukdomen. Inom denna kategori faller också hur informanterna och deras familjer klarat av vardagen och de utmaningar som uppstått där. Det har funnits en oro över familjemedlemmarnas ork i vardagen. *Delaktighet* beskriver hur familjens delaktighet tagits i beaktande. Informanterna säger att de kunnat påverka sin situation även om konflikter uppstått. Kulturskillnaderna mellan den egna kulturen och den finländska kulturen har påverkat delaktigheten. *Kontinuitet* förklarar hur ofta informanterna träffat de sociala myndigheterna och vilken processen varit efter det första mötet. *Samarbete* visar på hur informanterna har upplevt samarbetet med de sociala myndigheterna och främst samarbetet med familjearbetarna inom det intensiva familjearbetet. Samarbetet har varit en stor del av arbetet och den process informanterna och deras familjer gått igenom. *Utredning av behov och målsättning* beskriver hur informanternas stödbehov har blivit utrett. De sociala myndigheterna har gjort ett mångsidigt arbete då de gjort bedömningen av vilka stödbehoven varit. Klientplanen har även behandlats och det har gjorts upp mål för familjemedlemmarna. *Arbetsmetoder*

beskriver hur de sociala myndigheterna har arbetat med informanterna och deras familjer för att kunna uppnå de målsättningar som finns i klientplanen.

Figur 1. Resultatredovisning

Eftersom intervjuerna bara var två till antalet har jag även gjort en litteraturstudie för att på så vis få ett ytterligare djup i min studie. Jag har använt mig av artiklar och sammankopplat dem med de resultat jag fått genom intervjuerna. Den sökning jag gjorde med tanke på tidigare forskning hade färre och andra sökord. Sökorden för litteratursökningen till litteraturstudien har varit de ord som kom fram i intervjuerna och som sedermera blivit kategorier i analysarbetet. Om samma artikel dykt upp i sökningen med de nya sökorden har den artikeln inte beaktats då den redan använts i beskrivningen av den tidigare forskning som finns på ämnet.

Databasen för litteratursökningen har varit Academic Search Elite (EBSCO). De sökord som använts i litteratursökningen var öchild protectionö, öchild welfareö, öevaluationö, co-operationö, ömental healthö, öparental mental illnessö, öservice planö, öcultural diferenciesö, öparticipationö, öcontinuityö och öcollaborationö. Inklusionskriterier har varit att artiklarna är publicerade mellan år 2006 och 2017. De skall ha kunnat hittas i elektronisk form i full text och skall inte ha legat bakom en betalmur. Även några Pro Gradu arbeten har använts som källor.

6.1 Klientplanens betydelse

Kategorierna som beskriver utredning och målsättning, kontinuitet samt arbetsmetoder är de kategorier som mest belyser klientplanen och klientplanens betydelse i klientarbetet som görs inom det intensiva familjearbetet. Kategorierna beskriver det arbete som leder till att en klientplan görs upp och vilka delområden det finns i utredningen för att komma fram till vilka målsättningar som är realistiska för klienten att klara av att uppfylla. Den sista kategorin beskriver vilka arbetsmetoder som familjearbetarna använt sig av för att komma fram till vilket stöd som är bäst för klienten och dennes familj.

Klientplanen är en viktig del av arbetet inom barnskyddet. Lehtimäki (2015) menar att klientplanen är det dokument som binder ihop alla de stödåtgärder familjen har blivit beviljade. Klienter inom barnskyddet är ofta även klienter hos andra instanser eller deras föräldrar är det. I en kaotisk situation kan klientplanen skapa en ordning om alla stödåtgärder är inskrivna i den. Lehtimäki (2015) konstaterar ändå att så inte alltid är fallet då det på grund av resursbrist har visat sig att det just är klientplanen som uteblir i arbetet med klienter inom barnskyddet. Jokinen (2014) tar upp detta i sin forskning eftersom det i det granskade materialet framkommit att många klienter inte har en klientplan eller att den inte är uppdaterad inom skälig tid. Klientplanen bör uppdateras med jämna mellanrum, minst en gång per år, och speciellt då klientens livssituation eller klientens familjemedlemmars livssituation ändras, menar Jokinen (2014). Lehtimäkis (2015) påstående om att klientplanen är ett dokument som stöder klientarbetet bekräftas då den ena informanten säger att *ömun mielestä se nyt on ihan itsestään selvyys että se suunnitelma tehdäänö*. För de klienter som även är klienter inom det intensiva familjearbetet gör familjearbetarna upp en plan för det intensiva familjearbetet. Båda planerna upplevs som dokument som gör att målsättningarna som sätts upp för klienterna blir klarare. Informanten fortsätter med att säga att *öse suunnitelma on sellainen. mun mielest kaiken A ja Oö*.

Jokinen (2014) säger att klientens delaktighet inte syns i de flesta klientplaner. Det kan bero på att klienten inte fått vara med under uppgörandet av klientplanen. Jokinen

(2014) menar att det borde vara en process som innefattar flera möten då klientplanen görs upp. De sociala myndigheterna med socialarbetaren i spetsen gör ett utkast till klientplan där klientens nuvarande situation beskrivs och kartläggs. Detta utkast bör sedan gås igenom tillsammans med klienten under flera tillfällen för att klientens delaktighet skall synas ordentligt, menar Jokinen (2014). I min undersökning säger informanterna att de och deras familjemedlemmar har fått vara med och göra upp klientplanen. Informanterna säger att de har fått vara delaktiga då klientplanen gjorts upp och att de har fått påverka. Klientplanen har sedan uppdaterats kontinuerligt för att se att de mål som funnits med har uppfyllts och samtidigt har de samlade tillsammans kunna lägga upp nya mål.

6.2 Klientens delaktighet

Klientens delaktighet kan beskrivas genom kategorierna delaktighet och samarbete. Kategorierna beskriver hur klienterna uppfattar sig vara delaktiga i mötet med de sociala myndigheterna och då klientplanen görs upp. Informanterna säger under intervjuerna att det har blivit hörda. *öKaikkia on kulttuö* menar den ena informanten och på frågan om även de andra familjemedlemmarna fått sin röst hörd svarar denne *ösaä sanoa, ei hiljaiseksi ei jääö*. Forskaren kan således anta att både informanterna och även deras familjemedlemmar har fått sin röst hörd då klientplanen och planen för det intensiva familjearbetet har gjorts för deras del. Det har ändå inte alltid varit lätt då kulturskillnader spelat en roll som kan ha påverkat känslan av delaktighet.

För att främja samarbetet och delaktigheten och minska på känslan av att inte bli förstådd på grund av kulturskillnader skulle det kunna vara bra att använda en tredje part i mötet mellan klient och de sociala myndigheterna. Den tredje parten skulle vara neutral, men finnas till främst för klienten och gärna ha en liknande bakgrund som denna. Featherstone och Fraser (2012) har gjort en studie där föräldrarnas förmåga till empowerment och förmåga till att förbinda sig till det överenskomna. I mötet med de sociala myndigheterna har klienten haft med sig en utomstående person en så kallad förespråkare. Föräldrarna har i samband med mötet upplevt att förespråkaren har tagit deras parti vilket lett till att de vågat föra fram sin åsikt i ärendet starkare än tidigare. Då den förälder som haft huvudansvaret för barnen har känt att socialarbetaren tar den andra

föräldern i försvar har det visat sig att det är bra att det finns en tredje person som föräldrarna kan identifiera sig med. Det kan nämligen vara så att föräldern upplever sig bli missförstådd av socialarbetaren, men att förespråkaren har en större förståelse för den egna kulturen. Socialarbetarna ansåg att det var bra att det fanns en förespråkare med under möten och att det ledde till att föräldrarna klarade av att förbinda sig bättre till det som kommits överens.

Kulturskillnaderna som framkommer kan ha haft en påverkan på delaktigheten. Informanterna menar att de fått vara delaktiga och att de kunnat påverka sin situation och det arbete familjearbetarna har gjort hemma hos dem. Informanten tar ändå upp att det första gången det intensiva arbetet kopplades in i familjen blev arbetet avbrutet på grund av för stora skillnader i kulturerna. Informanten säger *öcause of the culture it was different.. it was a little bit difficultö*. Informanten upplevde att familjearbetarna inte förstod familjens kultur och hur den skiljer sig från den finländska kulturen. Informanten upplevde att familjearbetaren hade en professionalitet, men att det ändå saknades något. Informanten säger *ömaybe in Finnish culture she knew everything but in our culture it is differentö*.

Det har visat sig att grupper inom hälsovården som skiljer sig från majoritetsbefolkning blir behandlade på ett olika sätt. De får ofta en sämre vård. Det finns ändå riktlinjer för hälsovården om hur vårdarna skall bemöta personer ur olika etniska grupper. Det finns en utmaning i att se individen och inte enbart se vilka behov gruppen har till vilken individen hör. Det finns behov av att ge handledning i hur personalen skall bemöta personer ur etniska grupper som inte hör till majoriteten. (Seeleman et al. 2015) Detta bekräftas delvis i intervjuerna då en av informanterna lyfte fram att det varit svårt att samarbeta med familjearbetarna inom det intensiva familjearbetet eftersom de upplevde att det fanns en skillnad i kulturen och att familjearbetarna inte förstod detta. De hittade inte en gemensam nämnare och informanten tog upp matlagning som en nämnare där det skar sig mellan familjen och familjearbetarna. Det ledde till att familjen upplevde att de inte fick den hjälp de behövde utan att det skapade mer problem. De önskade att de

skulle kunna få stöd av en person som kom från deras kultur eller förstod de kulturella skillnaderna mellan deras kultur och de finländska kulturen.

6.3 Mötet mellan klienten och de professionella

Kategorin samarbete lyfter fram hur informanterna och deras familjemedlemmar har samarbetat med de sociala myndigheterna. Samarbetet har setts som väldigt viktigt i det intensiva familjearbetet och en av informanterna menar att det varit en självklarhet för denne och dennes familj att samarbeta. Att samarbetet sedan löpt bra har bara gjort saken bättre och enklare för alla inblandade. Ben ó David (2016) presenterar resultat i sin undersökning om att barn till föräldrar vilka samarbetat med de sociala myndigheterna har en större chans att fortsättningsvis bo tillsammans med sina föräldrar trots att föräldrarna lider av mental ohälsa. Ben ó David (2016) påpekar att risken för att ett barn omhändertas av de sociala myndigheterna minskar då familjen erbjuds stöd och hjälp och att familjen sedan har en skälig tid på sig att få till stånd en förändring i hemmet. Stödet kan bestå av utbildning, familjearbete eller materiellt stöd. Det är en självklarhet att stödet som de sociala myndigheterna kan erbjuda fungerar som bäst då föräldrarna är samarbetsvilliga och tror på att stödet är bra för barnen och på så vis för hela familjen. I de flesta familjer där oron för barnen är stor finns det flera olika faktorer som påverkar att barnen i familjen inte mår bra som mental ohälsa, missbruk eller att det inte finns ett nätverk runt familjen. (Ben ó David 2016)

Informanterna beskriver ett gott samarbete med de professionella inom det intensiva familjearbetet. Det har inte alltid varit smidigt, kulturskillnaderna har delvis påverkat arbetet och informanten upplever att denne och dennes familjemedlemmar inte fått det stöd de behövt. Informanten säger ändå att efter en paus har familjearbetet igen upptagits och att det efter pausen löpt bra. Alltid kan inte alla familjemedlemmar tycka att det är underbart att det kommer utomstående hem till dem för att hjälpa dem och de övriga familjemedlemmarna. Informanten menar att *öaina ei olla niinku samaa mieltä ei tietenkään ollaan niin erilaisia.. ajatellaan eri tavalla on eri näkemyksiäö*. Den ena informanten tar upp att barnen i familjen inte alltid varit så ivriga på att det kommit fa-

miljearbetare hem till familjen. Informanten menar ändå att det skulle ha funnits med oro hos denne om barnen skulle jublat över att det kommer familjearbetare hem till dem. Informanten beskriver sina barns känslor med följande ord *ötää on perseestä jo tää on ihan perseestä että ne niinku mit enemmän olisin ollu huolissaan jos he olisivat jei, ihanaa että täällä meillä käy perhetyöntekijä.. että sit mä olisi enemmän huolissani olluö.*

I kategorin orsaker till stödbehov kommer det fram att det hos informanterna eller deras familjemedlemmar finns mental ohälsa. Det påverkar familjemedlemmarna på olika sätt och vardagen blir utmanande. Resultatet av innehållsanalysen visar att det funnits personal på barnrådgivningen som tagit tag i problemet och kunnat rikta informanten till barnskyddet och således också det intensiva familjearbetet. Katz och Hetherington (2006) undersöker i sin studie hur samarbetet mellan de sociala myndigheterna och hälsovården gagnar de familjer som behöver stöd från bådadera. Carpenter et al. (2011) visar på att det i bland kan finnas fall där hälsovården och de sociala myndigheterna inte klarar av samarbetet. Detta leder till att klienten blir i kläm och inte får det stöd denne är i behov av fortsätter Carpenter et al. (2011). Kuijpers et al. (2015) skriver i sin artikel att det är väl dokumenterat att barn vars mödrar lider av depression själva ofta ligger i risk för att insjukna i någon form av mental ohälsa. Risken är större ju äldre barnet är. Barn under skolålder lider således en rätt så liten risk att själva insjukna. (Kuijpers et al. 2015) Katz och Hetherington (2006) konstaterar att ju mer samarbete det finns mellan de sociala myndigheterna och hälsovården desto större blir integrationen för familjerna och det stöder dem till empowerment. Både formella och informella möten där information utbyts är till godo. (Katz och Hetherington 2006)

Eftersom mental ohälsa inte enbart drabbar individen utan även de personer omkring denna är det bra om de sociala myndigheterna har en förståelse för vad det innebär för hela familjen. Därför är det viktigt att de sociala myndigheterna och hälsovården klarar av att samarbeta så att varken den familjemedlem som lider av mental ohälsa eller de andra medlemmarna i familjen blir i kläm. Om det finns barn i familjen är det viktigt att de får den stöd och hjälp i vardagen de är i behov av. Carpenter et al. (2011) visar på att

det är vanligt inom den psykiatriska vården att hälsovården och de sociala myndigheterna inte hittar en gemensam nämnare för samarbete och att attityderna jämt mot den andra organisationen kan vara kalla och det finns en del fördomar om att vårdarna skall blanda sig i det de sociala myndigheterna håller på med och vice versa. Båda instanserna har en skyldighet att skydda barn då det kommit fram att barnen är i riskzonen för att fara illa på grund av föräldrarnas mentala ohälsa. Det finns flera typer av mental ohälsa och de är olika farliga för barnen vars föräldrar lider av någon form av mental ohälsa, konstaterar Carpenter et al. (2011) och fortsätter med att säga att barnen inte skall behöva ta hand om sina föräldrar. Det är viktigt att komma ihåg att inte stigmatisera de föräldrar som lider av mental ohälsa utan att möta dem på lika villkor som alla andra. (Carpenter et al. 2011)

7 DISKUSSION

7.1 Metoddiskussion

Risken att inte få informanter var hela tiden överhängande under arbetets gång. Sammanlagt var det tre familjer som sade sig vara intresserade av att delta i intervjuerna. Till sist var det endast två familjer som ställde upp på intervju. Den tredje intervjun var inbokad, men det var ingen som dök upp från familjen. Det är ett rätt vanligt förekommande fenomen att klienter inom barnskyddet inte kommer till överenskomna möten. Det var en medveten risk att gå in för att göra intervjuer. Under arbetets gång övervägde min handledare och jag möjligheten att göra en enkätundersökning. Vi konstaterade att det ändå var bäst att försöka med intervjuerna. I efterhand kan det tänkas att ett mixed method närmande skulle ha varit det rätta där ett större antal informanter fått en enkät att fylla i och utgående från den skulle ett mindre antal informanter fått frågan om att ställa upp på intervju. Att använda endast enkät skulle också kunnat vara en möjlighet och det kan ha gett en större svarsprocent. Samtidigt är klienter inom barnskyddet och deras familjemedlemmar en svår målgrupp att få engagerad.

Graneheim och Lundman (2008 s. 169) säger att forskning syftar på att få ny kunskap. Det finns sällan en sanning utan resultatet kan tolkas på flera olika sätt. För att forskningen skall få en giltighet behöver informanterna vara både kvinnor och män och ur olika åldersgrupper. De koder och kategorier som uppstår genom analys av materialet bör granskas av utomstående personer som ändå är insatta i arbetet. Ju större gruppen med informanter är desto större giltighet får undersökningen, menar Graneheim och Lundman (2008 s. 169). Då det i min undersökning finns få informanter bör giltigheten för undersökningen diskuteras. De koder och kategorier som framkommit genom intervjuerna har flera gånger granskats av handledare och granskare för masterarbetet. Informanterna har varit få vilket har konstaterats tidigare i diskussionen. Informanterna kan representera en viss grupp av klienter inom det intensiva familjearbetet vilka är väldigt nöjda med den hjälp och det stöd de fått av familjearbetarna.

Eftersom jag själv jobbat inom barnskyddet har den egna objektiviteten varit ett område att beakta. Det är fem år sedan jag slutade jobba inom barnskyddet och de åren har gjort att jag fått en viss distans till barnskyddet och det arbete som görs där. Jag jobbade inte heller med intensivt familjearbete utan var socialhandledare inom öppenvården. Dessutom jobbade jag i en annan kommun än den jag gjort min undersökning i och med klienter vars modersmål är svenska.

7.2 Resultatdiskussion

Eftersom det var få informanter som ställde upp på intervju är det viktigt att lyfta upp att det kan ha påverkat resultatet i undersökningen. Informanterna var till stor del nöjda med det arbete som gjordes i deras familjer. Den ena informanten uttryckte att det varit vissa svårigheter tidigare, men att denne vid tillfället ändå var mycket nöjd med det arbete familjearbetarna gjorde. Dessa informanter representerar en liten del av alla klienter inom det intensiva familjearbetet. Ett större antal informanter skulle med största sannolikhet ha gett ett annat resultat. Det är orealistiskt att tänka sig att alla klienter inom det intensiva familjearbetet i Vanda är lika nöjda som de personer som ställde upp på intervju.

Makt och empowerment kommer inte starkt fram i intervjuerna. Det kan tänkas att de mål som sätts upp för klienten och familjen är sådana som gör att hela familjen blir empowrad till att uppnå dessa tillsammans och att familjearbetarna arbetar på ett sätt som stöder empowermentteorin. Detta är endast spekulationer då det inte går att lyfta fram detta ur intervjuerna. Makt är inte ett område som kommer fram i intervjuerna. Informanterna säger att alla får bli hörda och vara delaktiga. Ändå ligger det en stor makt hos de sociala myndigheterna inom barnskyddet vilket ofta skapar en maktobalans vilket även Johansson (2006. s.154-156) tar upp.

Informanten med utländskt ursprung och dennes familj skulle möjligtvis ha dragit nytta av användandet av en förespråkare kunnat stärka familjen till att förbinda sig. Förespråkaren skulle behövt vara en person som förstår kulturen informanten och dennes familj härstammar ifrån, men även förstå den finländska socialvården i stora drag. Det skulle

antagligen vara bra om en förespråkare dessutom skulle ha en liknande bakgrund som klienten och dennes familj, det vill säga komma från en annan kultur än den finländska och ha varit i kontakt med barnskyddet och teamet för det intensiva familjearbetet. Förespråkaren skulle kunnat vara en länk mellan familjen och familjearbetarna och således skapa en relation där de kulturella skillnaderna inte skulle ha känt så stora. Förespråkaren skulle ha kunnat samarbeta med de sociala myndigheterna genom att förklara hur kulturerna skiljer sig från varandra och hur de inblandade skulle hitta närmare varandra för att få samarbetet att fungera.

Då även Finland blir mer internationellt med fler minoritetsgrupper blir det allt viktigare att förstå de olika kulturerna. Det finns familjer som kommer att träffa de sociala myndigheterna av olika orsaker och då kommer det att behövas förståelse för klientens kultur bland personalen på socialbyråerna runt om i landet. För att samarbetet skall gå så smidigt som möjligt är det viktigt att kunna bemöta klienterna på ett värdigt sätt och samtidigt komma ihåg att situationen antagligen är ännu mer krävande för dem än för personalen. Användandet av en tolk eller person som kommer från samma kultur är att sträva efter för att samarbetet skall fungera så bra som möjligt och för att klienten skall kunna känna sig delaktig i det arbete som görs i dennes familj. Det sociala system som är uppbyggt i Finland är antagligen annorlunda än i de flesta andra länder. Det är viktigt att skapa en trygg känsla för alla klienter oberoende av ursprung och behandla alla klienter lika. Samarbetet är viktigt för att barnen och deras familjer skall kunna återhämta sig från den kris som skett inom familjer, till exempel förälders mentala ohälsa. Ben - David (2016) poängterar detta och det syns även i intervjuerna. Samarbete leder till att familjen mår bättre och kan hitta stabilitet i sin vardag. Samarbetet behöver ske både med yttre faktorer så som de sociala myndigheterna, men även inom familjen. Det hjälper mycket om alla familjemedlemmar drar ungefär samma linje trots att de olika familjemedlemmarna är individer som tänker och tycker på sitt individuella sätt.

Informanterna poängterade flera gånger under intervjuerna att de är nöjda med den hjälp de fått av barnskyddet och det intensiva familjearbetet. Trots det har det varit stundvis svårt att samarbeta. För den ena informanten tycktes de kulturella skillnaderna varit den

störta stöttestenen och att således inte bli hörd på det sätt som denne önskat. Den andra informanten var mer än nöjd och tyckte att samarbetet fungerat utmärkt och att det känts som en självklarhet att samarbeta med familjearbetarna inom det intensiva familjearbetet. Vad det beror på att informanten lyfter fram att det varit svårt, men ändå väldigt mycket vill berätta att samarbetet fungerar bra går bara att spekulera i. Det kan bero på att informanten inte förstår vad syftet med intervjun är och att denne tror sig hamna i dåliga dagar hos familjearbetarna om informanten inte lyfter upp att arbetet inom det intensiva familjearbetet fungerar bra. Det kan upplevas att de sociala myndigheterna har en stor makt över sina klienter och att de därför inte vågar ta upp, utan att även berömma, att samarbetet inte alltid fungerar. Det är en realitet att det inte alltid fungerar med samarbete olika människor emellan. Det kan bero väldigt mycket på personkemi hur bra samarbetet fungerar. I en situation där den ena parten på mötet upplevs ha mer makt än den andra skapas ofta en obalans. Klienten hamnar i underläge jämfört med de sociala myndigheterna. En stor del av befolkningen har en stor respekt och stora fördomar mot de sociala myndigheterna och det skapar många gånger en rädsla som kan vara svår att sätta ord på. Det är dumt att den instans som finns till för att hjälpa istället för att stjälpa skapar så mycket rädsla bland medborgarna i det finländska samhället.

Syftet med arbetet inom barnskyddet och således också det intensiva familjearbetet är att ge hjälp och stöd på vägen för att familjerna en dag skall klara av sin vardag utan de sociala myndigheternas inblandning. I detta arbete kan flera aspekter spela in och hur mycket familjerna vill och klarar av att samarbeta har en inverkan. Det finns familjer där viljan att få en lättare vardag utan de sociala myndigheternas inblandning finns. Familjens problematik kan ändå sätta käppar i hjulet och familjen har på så vis svårt att få en förändring till stånd. Detta kan leda till flera års klientskap inom barnskyddet. Det är inte ovanligt att det i dessa familjer finns mental ohälsa.

Mental ohälsa verkar vara en problematik som finns i dagens samhälle allt mer. Det går bara att spekulera i om den mentala ohälsan syns mer för att det är mer accepterat att föra fram problematiken i dagens samhälle eller om det verkligen är så att antalet personer som lider av mental ohälsa har ökat. På daghemmen finns det ett allt större antal

barn som visar tecken på specialbehov. Frågan uppstår hur det kommer sig. Kan det vara så att föräldrarnas mentala ohälsa och således svårigheter att klara av vardagen speglar sig på barnen. Det är en fråga att fortsätta forska i. Sambandet mellan barn med specialbehov inom dagvården och antalet barnskyddsanmälningar och nya klienter inom barnskyddet är ytterligare något som kan vara ett framtida forskningsområde.

KÄLLOR

Askheim, Ole Petter, 2007, Empowerment ó olika infallsvinklar. I: O.P. Askheim & B. Starrin, *Empowerment i teori och praktik*, Malmö:Gleerups Utbildning AB, s. 18-32

Bamm, Elena L. & Rosenbaum, Peter. 2008, Family-Centered Theory: Origins, Development, Barriers, and Supports to Implementation in Rehabilitation Medicine, *Arch Phys Med Rehabil*, Vol 89, s. 1618-24

Ben ó David, Vered, 2016, Parental Cooperation with Social Services and Termination of Parental Rights in Israeli Court Cases of Child Maltreatment, *Journal of Child & Family Studies*, 25:2498-2507

Berrick, Jill D., Young, Elizabeth W., Cohen, Ed & Anthony, Elizabeth. 2011, 'I am the face of success':peer mentors in child welfare, *Child and Family Social Work*, 16, s. 179-191

Carpenter, John, Patsios, Demi, Szilassy, Eszter & Hackett, Simon, 2011, Outcomes of Short Course Interprofessional Education in Parental Mental Illness and Child Protection: Self-efficacy, Attitudes and Knowledge, *Social Work Education*, Vol. 30, No. 2, s. 195-206

Cederlund, Christer & Berglund, Stig-Arne. 2014, *Socialpedagogik ó pedagogiskt socialt arbete*, 1:a upplagan, Stockholm:Liber, 183 s.

Eronen, Tuija. 2012, Three stories about mother: narratives by women who have lived in care, *Child and Family Social Work*, 17, s. 66-74

Featherstone, Brid & Fraser, Claire, 2012, öI'm just a mother. I'm nothing special, they're all professionalsö: parents advocacy as an aid to parental engagement, *Child & Family Social Work*, 17, s. 244-253

Barnskyddslag. Finlex. Tillgänglig <http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417>
Hämtad 5.3.2015

Follesö, Reidun, 2007, Ungdom i den sociala barnvården ö offer eller resurs? I: O.P. Askheim & B.Starrin, *Empowerment i teori och praktik*, Malmö:Gleerups Utbildning AB, s. 138-153

Forrester, Donald, Westlake, David & Glynn, Georgia. 2012, Parental resistance and social worker skills: towards a theory of motivational social work, *Child and Family Social Work*, 17, s. 118-129

Giddens, A. 2007, "Makt" I: *Sociologi*, Fjärde upplagan, Studentlitteratur, Lund, s. 619-621.

Gustavsson, Anders. 2004, Inledning. I: A.Gustavsson, red. *Delaktighetens språk*, Lund:Studentlitteratur, s. 15-28.

Heino, Tarja. 2008, *Lastensuojelun avohuolto ja perhetyö: kehitys, nykytila, haasteet ja kehittämisehdotukset. Selvitys Lastensuojelun kehitysohjelmalle*. Stakes, Helsinki, 71 s.

Heino, Tarja. 2014, "Lastensuojelun pirallinen tehtävä" I: *Lapsiperheiden hyvinvointi 2014*,

Jacobsen, Dag Ingvar. 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring, Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*, Studentlitteratur, Lund, 316 s.

Johansson, T. 2006, "Mötets många ansikten - när professionella möter klienter" I: A. Meeuwisse, S. Sunesson & H. Swärd red., *Socialt arbete. En grundbok*, Andra utgåvan, Natur & Kultur, Stockholm, s. 149-165.

Jokinen, Anitta, 2014, *Lastensuojelun asiakassuunnitelma sosiaalityöm legitimoinnin välineenä, Tutkimus Helsingin lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä kirjoitetusta asiakassuunnitelmista*, Jyväskylän yliopisto, Pro Gradu, 94 s.

Kananen, Jorma, 2015, *Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitat opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun*, Jamk julkaisut, Jyväskylä, 391 s.

Katz, Ilan & Hetherington, Rachael, 2006, Co-Operating and Communicating: A European Perspective on Integrating Services for Children, *Child Abuse Review*, Vol. 15 s. 429-439

Kiljander, Maija, 2016, *Vanhemman osallisuus lastensuojelun sijaishuollon aikana ó fenomenologis-hermeuttinen näkökulma*, Lapin yliopisto, Pro Gradu 95 s.

Kuijpers, Rowella C.W.M, Kleinjan, Marloes, Engels; Rutger C.M.E., Stone, Lisanne L, Otten Roy, 2015, Child Self-report to Identify Internalizing and Externalizing Problems and the Influence of Maternal Mental Health, *Journal of Child & Family Studies*, 24:1605-1614

Kuoppala, Tuula & Säkkinen, Salla. 2015, *Lastensuojelu 2014*, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL, Helsinki, 50 s. Tillgänglig:

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129537/Tr25_15.pdf?sequence=1 Hämtat 6.1.2016

Lehtimäki, Mirva, 2015, *Asiakassuunnitelma sosiaalityön tukena, Tarkastelussa huostaan otettujen lasten vanhemille laaditut asiakassuunnitelmat*, Tampereen yliopisto, Pro Gradu, 78 s.

Lewandowski, Cathleen A. & Pierce, Lois, 2004, Does family-centered out-of-home care work? Comparison of a family-centered approach and traditional care, *Social Work Research*, Vol. 3 Number 3 s. 143-151

Lundman, Berit & Hällgren Graneheim, Ulla, 2008, Kvalitativ innehållsanalys. I: M. Granskär & B. Höglund-Nielsen, red. *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård*, Lund:Studentlitteratur, s. 159-171

Molin, Martin. 2004, Delaktighet inom handikappområdet ó en begreppsanalys. I:A. Gustavsson, red. *Delaktighetens språk*, Lund:Studentlitteratur, s. 61-82.

Metsämuuronen, Jari. 2006, Laadullisen tutkimuksen perusteet I: J. Metsämuuronen, toim. *Laadullisen tutkimuksen käsikirja*, International Methelp Ky, Helsinki, s. 81-150

Pohjola, Anneli; Kemppainen, Tanja & Väyrynen Sanna(toim). 2012, *Sosiaalityön vaikuttavuus*, Rovaniemi:Lapin yliopistokustannus, 354 s.

Poikela, Ritva, 2010, *Asiakassuunnitelma asiakaslähtöistä auttamista tavoitteellistamassa. Kohteen rakentamisen moniääninen menetelmä*, Helsingin yliopisto, 258 s.

Räty, Tapio, 2012, *Lastensuojelulaki. Käytäntö ja soveltaminen*, Edita, Helsinki, 614 s.

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010, *Monisäikeinen perhetyö*, WSOYpro, Helsinki, 317 s.

Seeleman, Conny, Essink-Bot; Marie-Louise, Stroks Karien & Ingleby, David, 2015, How should health service organizations respond to diversity? A content analysis of six approaches, *BMC Health Services Research*, 15:510

Siltainsuu, Pilvimaria, 2016, *Otteita osallisuudesta lastensuojelussa. Verkko keskustelijoiden antama kuva osallisuuden toteutumisesta*, Lapin Yliopisto, Pro Gradu, 102 s.

SOTKANet. Statistik för Vanda stad över barnskyddsanmälningar. 2014. Tillgängligt: <http://uusi.sotkanet.fi/portal/page/portal/etusivu/hakusivu/tulossivu?regionCount=1¤tEvent=getData&sexCount=1&setId=p85c1a784c430d811139f09c45e46f7a1dcc60515354feb&indCount=5&yearCount=4> Hämtat 16.4.2015

Swärd, Hans & Starrin, Bengt 2006, Makt och socialt arbete. I: A. Meeuwisse, S. Sunesson & H. Swärd red., *Socialt arbete. En grundbok*, Andra upplagan, Natur & Kultur, Stockholm s. 248-264

Trost, Jan 2010, *Kvalitativa intervjuer*, Fjärde upplagan, Studentlitteratur, Lund, 165 s.

Varantola, Krista, Launis, Veikko, Helin, Markku, Spoof, Sanna Kaisa & Jäppinen, Sanna toim., 2012, *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*, 40 s.

Vata-projektet. Arcada. Tillgänglig: <http://arcada.fi/sv/node/2643> Hämtad 4.10.2015

Vilén, Marika, Seppänen, Paula, Tapio Nina & Toivanen, Riikka (toim.) 2010, *Koh-
taamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön*, Kirjapaja, Helsinki, 259 s

BILAGOR

Bilaga 1

Intervjuguide

Intervjun kommer att börja med en kort beskrivning av vad klientplan är.

Har det gjorts upp en klientplan för dig eller din familj/familjemedlem? I vilket skede gjordes det? Hur upplever du kontakten till de sociala myndigheterna? Berätta hur det gick till då klientplanen gjordes upp och vilken kontakten varit.

På vilket sätt har socialarbetaren förklarat vad en klientplan är?

Hur upplever du att klientplanen följs?

Vilken uppfattning har du om vad klientplanen bör innehålla?

Hur har du kunnat påverka innehållet i klientplanen? Hur mycket styrde personalen innehållet i klientplanen?

Hur tycker du att klientplanen har en betydelse för det arbete som görs i din familj?

Hur upplever du kontakten till familjearbetarna/socialarbetaren/de sociala myndigheterna?

Hur upplever du att du kan säga din åsikt och få sin röst hörd i möte med familjearbetarna/socialarbetaren/de sociala myndigheterna?

Bilaga 2

Information till informanter

Undersökningen behandlar klientplan, hur den görs upp och om mötet med de sociala myndigheterna ur klientens synvinkel. Undersökningen koncentrerar sig på klienter inom det intensiva familjearbetet inom Vanda stad: och den är en del av yrkeshögskolan Arcadas och Vanda stads Vata-projekt (Vaikuttavat tavat). Klienternas delaktighet då klientplanen görs upp och klientens delaktighet i möten med de sociala myndigheterna är i fokus.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning.

Syftet med undersökningen är att undersöka hur klientplanen görs, och hur den används inom det intensiva familjearbetet inom barnskyddet i Vanda stad. Syftet är också att utreda vilken betydelse klientplanen har för Dig, hur Din röst blir hörd i dokumentationen och om Du och Din familj känner er delaktiga då klientplanen görs upp.

Det praktiska genomförandet av undersökningen sker genom en intervju på vald socialbyrå i Vanda stad. Du bestämmer själv tidpunkten för när intervjun genomförs. Intervjun bandas, men det insamlade materialet kommer att behandlas så att Du förblir anonym, d.v.s. Man kommer inte att känna igen Dig eller Dina svar i undersökningsrapporten. Då undersökningen är avslutad kommer allt material att förstöras. Undersökningen kommer att presenteras i form av ett masterarbete vid yrkeshögskolan Arcada.

Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan att det påverkar Din serviceprocess.

Ytterligare upplysningar lämnas av nedanstående ansvariga.

Helsingfors xx.xx.2016

Cecilia Holmström

Masterstudent

cecilia.holmstrom@arcada.fi

[Tel. +358408481404](tel:+358408481404)

Ira Jeglinsky ó Kankainen

Handledare

ira.jeglinsky-kankainen@arcada.fi

Bilaga 3

Informerat samtycke/ Tietoinen suostumus

Jag har blivit informerad om undersökningen genom ett informationsbrev gått igenom med en familjearbetare. Jag har även fått muntlig information om undersökningen i samband med intervjun och har haft möjlighet att ställa tilläggsfrågor. Jag är medveten om att intervjun bandas, och att jag förblir anonym vid intervjutillfället och i rapporteringen.

Jag är medveten om att jag får avbryta mitt deltagande när som helst utan närmare motivering.

Minua on kirjallisesti tiedotettu tutkimuksesta, ja olen käynyt läpi kirjeen perhetyöntekijän kanssa. Olen saanut suullista tietoa haastattelutilanteen yhteydessä, ja saanut mahdollisuuden esittää tarkentavia kysymyksiä ja keskustella niistä. Olen tietoinen siitä, että haastattelu nauhoitetaan. Olen myös tietoinen siitä, että minusta kerättyjä tietoja käsitellään luottamuksellisesti eikä tuloraportoinnissa minun osuuttani voi tunnistaa.

Tiedän, että minulla on oikeus kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta ja halutessani myös syytä ilmoittamatta peruuttaa suostumukseni.

Vanda/Vantaa xx.xx.2016

--

Informantens underskrift

Tutkittavan allekirjoitus

Forskarens underskrift

Tutkijan allekirjoitus

Bilaga 4

Kod	Kategori
dagligt arbete hur klara sig med barnen barnrådgivningen berättade sökte stöd för barnen, mannen depression bipolär sjukdom hjärnblödning andra faktorer	Orsaker till stödbehov
familjemedlemmarnas olika synsätt godkänna att olika människor tänker olika personer fungerar på olika sätt vi är olika, tänker på olika sätt alla i familjen har blivit hörda familjen har fått påverka barnen gillat väldigt mycket att jobba med familjerabetaren verkligen bra regelbundna träffar familjen har förbundet sig familjemedlemmarna har varit motiverade lite svårigheter vår kultur är annorlunda svårigheter på grund av kulturen	Delaktighet
kollat om vi behöver stödet ett halft år och sedan hade vi ett möte ett eller ett och ett halft år med ett halft års mellanrum efter behov	Kontinuitet

<p>Myndigheter och familj tänkte på samma sätt</p> <p>öppenhet</p> <p>familjen har tagit emot hjälpen och stödet</p> <p>stödbehov</p> <p>en självklarhet för familjen att samarbeta</p> <p>alltings A och O</p> <p>ett bra arbete</p> <p>synsätt som skiljer sig från varandra</p>	<p>Samarbete</p>
<p>vilken typ av problem finns i familjen</p> <p>sjukhusets socialarbetare såg behovet</p> <p>mångfacetterat arbete</p> <p>vuxensocialarbetare</p> <p>barnskydd</p> <p>behov av stöd</p> <p>möte</p> <p>hjälpbehov</p> <p>själv begärt stöd</p> <p>sjukhusets socialarbetare tog kontakt med barnskyddet</p> <p>klintplanen är i skick</p> <p>gått igenom målen</p> <p>vad som satts som mål</p> <p>hur de förverkligats</p>	<p>Utredning av behov och målsättning</p>
<p>många intervjuer</p> <p>barnen hördes skillt</p> <p>föräldrarna tillsammans och var för sig</p> <p>stöd till övriga familjemedlemmar</p> <p>möjlighet att orka i vardagen</p>	<p>Arbetsmetoder</p>

